

## תוכן

|    |                                                                                           |
|----|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3  | מבוא                                                                                      |
| 4  | חלק א' - נכות                                                                             |
| 4  | נכות מטעם הביטוח הלאומי                                                                   |
| 5  | נכות מטעם משרד הביטחון                                                                    |
| 8  | התנהגות רעה-חמורה                                                                         |
| 9  | אגף שיקום נכים במשרד הביטחון - היחידה לתביעות וקביעת זכאות נכים                           |
| 10 | ארגון נכי צה"ל                                                                            |
| 11 | נכה מכוח חוק הביטוח לאומי מול נכה מכוח חוק הנכים                                          |
| 12 | חוקי השיקום - ייחוד העילה                                                                 |
| 13 | חלק ב' - הוועדה לבחינת תקציב הביטחון                                                      |
| 13 | הקדמה                                                                                     |
| 13 | השיקולים המרכזיים אשר עמדו בפני וועדת לוקר                                                |
| 13 | תובנות מרכזיות :                                                                          |
| 14 | עיקרי המלצות וועדת לוקר :                                                                 |
| 15 | תקציב אגפי השיקום והמשפחות                                                                |
| 15 | המלצות וועד לוקר בעניין תקציב השיקום                                                      |
| 16 | וועדת גורן                                                                                |
| 16 | מסקנות וועדת גורן                                                                         |
| 17 | תהליך ההכרה בבקשה להכרת זכות נכים לפי החוק הקיים :                                        |
| 18 | האם הקשר הסיבתי מתקיים כאשר אירוע החבלה/מוות התרחש במהלך חופשה?                           |
| 19 | מחלות                                                                                     |
|    | תהליך ההכרה בבקשה להכרת זכות נכים במידה ויתוקן החוק בעקבות המלצות וועדת לוקר וועדת גורן : |
| 22 |                                                                                           |
| 22 | מחלה                                                                                      |
| 24 | חיילי חובה בחופשה                                                                         |
| 24 | תאונת דרכים                                                                               |
| 25 | התנהגות רעה - חמורה                                                                       |
| 25 | חופשה בחו"ל                                                                               |
| 26 | הגדרת הגופים הזכאים על פי החוק המתוקן                                                     |
| 26 | תיקון חוקים נלווים לחוק הנכים ומשפחות הנספים                                              |
| 26 | חוק הביטוח הלאומי :                                                                       |
| 27 | חוק משפחות החיילים                                                                        |
| 27 | חוק חבלה שלא בעת מילוי תפקיד :                                                            |

|         |                                                      |
|---------|------------------------------------------------------|
| 28..... | חוק המשטרה, שירות בתי הסוהר ושירות המדינה(גימלאות) : |
| 28..... | חוק משמר הכנסת :                                     |
| 28..... | חוק הרשויות המקומיות :                               |
| 28..... | פקודת המשטרה( מתנדבים במשמר האזרחי) :                |
| 28..... | חוק הנזיקים האזרחיים :                               |
| 28..... | סיכום .....                                          |
| 30..... | ביבליוגרפיה :                                        |
| 32..... | נספח א' - השפעות נוספות של החוק המוצע.....           |

בשנים האחרונות אנו עדים לכך שישנם קרבות תקציביים עזים בין משרד האוצר לבין משרד הביטחון וזאת מאחר והאחרון הינו המשרד המתוקצב ביותר אשר תופס נפח משמעותי בכלל תקציב המדינה.

לאחר שסוכם כי יש לקצץ בתקציב הביטחון מינתה ממשלת ישראל שתי וועדות אשר ייעודן הוא לדון ולהציע דרכי פעולה בהם ניתן לנקוט על מנת לאפשר קיצוץ זה. הוועדה הראשונה קמה בשנת 2009 והציגה את מסקנותיה לממשלה בשנה 2010. הוועדה זכתה לשם "וועדת גורן" אשר שמה לה למוקד את אמות המידה בכל הנוגע ליעול כלכלי של מערכת השיקום במשרד הביטחון. בשנת 2014 התכנסה הוועדה "לבחינת תקציב הביטחון", הלוא היא "וועדת לוקר", אשר בחנה את מערכת הביטחון באופן כללי ובעניין מערכת השיקום הסתמכה באופן מוחלט על המלצות וועדת גורן.

בעבודת סמינריון זו אבחן ואעמוד על ההבדלים בין נכי צהל שנפגעו במסגרת פעילות צבאית מובהקת לבין הטיפול בנכי צהל "אחרים" אשר יטופלו במסגרת ביטוח לאומי(בהקשר פיננסי ומשפטי). כל זאת בהנחה ויישומה המלצות וועדת לוקר שכאמור מתבססות על ועדת גורן".

## חלק א' - נכות

מהי נכות?

בישראל קיימים מספר "סוגים" שונים של נכים:

### נכות מטעם הביטוח הלאומי

חוק הביטוח הלאומי<sup>1</sup> מגדיר שני סוגים שונים של נכים:

- A. "נכה עבודה" לפי סעיף 103(א) לחוק הביטוח הלאומי - מבוטח שעקב פגיעה בעבודה נפגע כשרו לעבודה וכתוצאה מכך אינו מסוגל לעשות עבודה שבן גילו ומינו מסוגל לעשותה; בקביעת העובדה אם פלוני הוא נכה עבודה אפשר להביא בחשבון מום מכער
- B. "נכה" לפי סעיף 195(2) לחוק הביטוח הלאומי - אין לו כושר להשתכר מעבודה או ממשלח יד, או שכושרו להשתכר כאמור צומצם עקב הליקוי, בין בבת אחת ובין בהדרגה, ב-50% או יותר (לאי-כושר או להפחתת הכושר כאמור ייקרא בחוק זה – אי-כושר להשתכר); לעניין פרק זה יראו כנכה גם מי שהיה עובד קטין בתכוף לפני שנגרם לו אי-הכושר להשתכר

כלומר, נכות מטעם הביטוח הלאומי מבדילה בין נכות שנגרמת כתוצאה ישירה מפגיעה במקום עבודתו של אדם ("מבוטח") ובין כל אדם אחר אשר אירוע מסוים הוביל לכך שכושר השתכרותו נפגעה באופן משמעותי.

חוק הביטוח הלאומי נחקק לראשונה בשנת 1953 ותוקן מאז מאות פעמים, בהתאם לשינויים שחלו במדינת ישראל במרוצת השנים, בתפיסת המצב הסוציאלי והמדיניות הכלכלית אשר הכתיבו ממשלות ישראל השונות לאורך השנים. מי שמופקד כיום על החוק הוא שר הרווחה אשר משלים את הוראות החוק באמצעות תקנות אשר מכוחו להתקין כשר הרווחה.

לסיכום, הגדרת נכות על פי הגדרת חוק הביטוח הלאומי נמצא כי "נכות" הינה מגבלה בתפקוד גופני או נפשי הנובעת מפגיעה פיזית או נפשית, מום מולד (עיוורון לדוג'), מחלה (אלצהיימר לדוג'), תאונה (בין אם מדובר בתאונת דרכים ובין אם בתאונת עבודה - הפיצוי ניתן בשני מסלולים שונים כפי שאראה בהמשך), זדון (פיגועי טרור לדוג') וכיוצא בזה. "נכות" יכולה להתבטא באי-יכולת לבצע פעולות בסיסיות, תפקוד חלקי או חוסר תפקוד מוחלט של איבר מסוים בגוף האדם. "נכות" יכולה להיות גם פגיעה בנפש האדם. למעשה, כפי שאראה בהמשך, רמת הנכות משתנה ומתפרסת על פני טווח רחב של מגבלות, קלות וחמורות ולפיהן נקבעת רמת הפיצוי והתגמול להם זכאי אותו "נכה".

"נכה" לפי ס' 195(2) לחוק הביטוח הלאומי הוא אדם אשר סובל ממגבלה כלשהי, פיזית או נפשית, והוא אינו מכוסה בשום כיסוי ביטוחי אשר יכול להבטיח לו ביטחון סוציאלי כלשהו. העיקרון אשר עומד מאחורי הגדרה נכות מסוג זה הוא "עיקרון הצורך"<sup>2</sup>. התפיסה העומדת

<sup>1</sup> חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995

<sup>2</sup> גיוני גל, "עיקרון הפיצוי במערכת הביטחון הסוציאלי לאנשים עם מוגבלות בישראל והשלכות", עמ' 11